

Inhoud

Voorwoord	4
A. De basis: Hoe leg je contact met dertigers, en hoe onderhoud je de contacten?	6
A1: Zoek ze op!	6
A2: Aandacht rond belangrijke gebeurtenissen	11
A3: Onderling contact is cement	16
A4: Publiciteit, communicatie, social media	20
B. Welke activiteiten kunnen interessant zijn voor dertigers?	24
B1: Gespreksgroep rond bijbel, geloof	24
B2. Aandacht voor jonge ouders	29
B3: Gespreksgroep rond 'Leven met verlies'	34
B4: Zoeken naar spiritualiteit (o.a. kloosterweekend, leesgroep 'De hele bijbel in een jaar'...)	38
C. Dertigers en de kerkdienst	43
C1. Vieringen ('missionaire' vieringen, kringdiensten met gesprek, kindvriendelijke diensten)	43
C2. Peuter–kleuterdiensten	49
C3. Zingen en muziek	54
D. Betrokkenheid vragen...	58
E. Dwarsverbindingen met andere leeftijdsgroepen	62
Nawoord	68
Bijlagen	70
Bijlage 1: een voorbeeldbrief om dertigers uit te nodigen voor een gespreksgroep	70
Bijlage 2: een voorbeeldbrief om ouders uit te nodigen voor een serie avonden over 'opvoeden met geloof'	71
Bijlage 3: een voorbeeldbrief om dertigers uit te nodigen voor een gespreksgroep 'leven met verlies'	72
Bijlage 4: een voorbeeldbrief om dertigers uit te nodigen voor het project 'de hele bijbel in één jaar'	73
Bijlage 5: Liturgie van een peuter–kleuterdienst	74

ISBN: 978 90 5263 890 4
NUR: 707

© 2015 theologische uitgeverij NARRATIO, Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem.
tel. 0183 62 81 88 fax 084 739 29 45 e–mail: info@narratio.nl
Actuele informatie is te vinden op www.narratio.nl
Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en www.kerkboek.nl
(ook in België).

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi–boek, Internet–PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Voorwoord

Dertigers staan in de aandacht. In allerlei opzichten. Maar in de kerk worden ze dikwijls als een probleem gezien:

- Hoe krijg je contact met ze?
- Zien ze nog wel iets in de kerk als instituut?
- Hebben ze interesse voor geloof of spiritualiteit?
- Hoe staan ze tegenover hun geloofsbagage van huis uit?
- Wat heb je ze als kerk te bieden?
- Kun je als kerk iets van hen verwachten?

Onzichtbaar?

Dertigers zijn in veel gemeentes zo onzichtbaar geworden dat er zelfs wordt gesproken over 'het gat in de kerk'. Hoe komt het dat deze tussengeneratie schijnt te ontbreken in de gemiddelde gemeente? Zijn ze er niet? Of zijn ze er niet meer? Of zijn ze eenvoudigweg niet in beeld?

Breng ze in beeld

Dikwijls heeft de kerk de neiging af te wachten tot mensen contact zoeken. Dat is *passieve* betrokkenheid. Op die manier krijg je als gemeente slechts contact met een klein en uit zichzelf geïnteresseerd deel van de jonge mensen. Ik ga ervan uit dat de kerk beter een *actieve* betrokkenheid bij die dertigers kan tonen door hen op te zoeken, in beeld te krijgen en na te gaan wat de kerk hun misschien kan bieden, toegesneden op hun situatie en vragen. Want die kerk heeft heel wat mogelijkheden in huis, ook voor dertigers die al jaren niet meer geneigd zijn uit zichzelf de kerk op te zoeken. En wie weet wat zij de kerk te bieden hebben...

Ervaring

Op grond van mijn ervaring – vijftien jaar werken als predikant in Rotterdam met deze leeftijdsgroep en drie jaar in Bunnik – geef ik graag wat 'handvatten' door aan predikanten, kerkenraadsleden en anderen die namens de kerk aandacht willen geven aan dertigers. Ik hoop dat deze praktische tips kunnen inspireren om bewust vanuit de kerk hen op te zoeken. Voor alle duidelijkheid: Het gaat me om aandacht voor die dertigers die als dooplid of belijdend lid ingeschreven staan bij

de kerk. Als zij in de gemeente niet in beeld zijn, kan dat veranderd worden: dáár gaat het om in deze brochure. Bij het zoeken van contact met deze leeftijdsgroep gaan pastorale aandacht en toerustende activiteiten hand in hand.

Onderzoek

In 2012 verscheen vanuit de Dienstenorganisatie van de PKN een verkennend onderzoek 'Kerk en dertigers 2.0'. De uitkomsten ervan waren voor mij heel herkenbaar. Deze brochure, gebaseerd op mijn eigen werkervaringen, sluit hier goed bij aan. In het onderzoek richtte men zich vooral op de leeftijdsgroep 25 – 35 jaar. Allerlei voorbeelden en activiteiten voor dertigers die ik noem zijn ook van toepassing op en geschikt voor velen die net onder de dertig zijn. Vooral jonge mensen die korter hebben gestudeerd en eerder aan het werk zijn gegaan, bevinden zich vroeger in de 'settel-fase' waardoor ze wellicht openstaan voor nieuwe contacten met de kerk.

Laat je verrassen...

Laat het doel van alle inspanningen niet zijn dat dertigers trouwe kerkgangers worden, ook al was de kerkgang lang het ijkpunt van kerkelijke betrokkenheid. Het belangrijkste is dat jonge mensen ondervinden dat de kerk belangstelling voor hen heeft, omdat ze bij de kerk ingeschreven staan. Als zij die kerkelijke aandacht als positief ervaren, is het eerste doel gehaald. En daarna? Misschien zal een aantal zich hier of daar laten zien bij een activiteit of in een viering. Of ouders komen met hun kinderen af op speciale vieringen of activiteiten voor gezinnen. Of een enkeling weet iemand van de kerk te vinden als er vragen of problemen zijn. Het is niet reëel om te verwachten dat er grote betrokkenheid bij de plaatselijke gemeente zal ontstaan bij mensen die al vele jaren niets hadden met de kerk. Toch zal de gemeente verrast kunnen worden doordat dertigers die voorheen niet in beeld waren zich laten betrekken bij de gemeente of zich zelfs actief gaan inzetten voor kerkelijk werk.

Ik hoop dat deze brochure aanstekelijk werkt en ook weer nieuwe ideeën oproept. Veel plezier in het contact met dertigers,

Margje Kuijper (Emeritus predikant)

Houten 2015

De basis: Hoe leg je contact met dertigers, en hoe onderhoud je de contacten?

A1. Zoek ze op!

Motivatie

Het is goed als jonge mensen die ingeschreven staan bij de kerk merken dat die kerk interesse voor hen heeft, en dan niet alleen tijdens de actie Kerkbalans. Sommigen weten niet eens dat ze lid zijn van de kerk en begrijpen totaal niet hoe de gemeente aan hun adres komt. Als je je best doet om persoonlijk kennis met hen te maken, kun je zulke dingen uitleggen. Dat betekent fietsen tot je ze thuis treft. Want je hoeft niet te wachten tot ze zelf naar de kerk komen: dat doet maar een enkeling. Alleen door elkaar te zien en te spreken, kom je erachter of de ander enige interesse heeft voor een activiteit vanuit de kerk. Je kunt misschien nieuwe belangstelling wekken in de levensfase na de periode van studie of opleiding en alles wat daarbij hoort. Want de kerk heeft wat te bieden, ook aan dertigers!

Wat is het goede moment?

Zo ongeveer tussen hun vijftiende en vijfentwintigste jaar hebben de meeste jongeren een behoorlijke afstand tot kerk, geloof en alles wat daarmee samenhangt. In die tijd zijn ze druk met sport, uitgaan, relaties en vrienden, baantjes en ja, ook nog met studeren of met werken. Maar in de settel-fase – na de studie en de studentenkamer, of als een vaste relatie in beeld komt – wordt het anders. Ze staan meer open voor levens- en zinragen. Een goed moment om contact met hen te leggen is uiteraard als ze nieuw in de gemeente binnen komen. En als het gaat om jonge mensen die in de gemeente zijn opgegroeid: leuk om langs te gaan als ze de deur uit gaan en op zichzelf gaan wonen of gaan samenwonen met een vriend of vriendin.

Geen interesse?

Als ze bij zo'n eerste of nadere kennismaking aangeven geen interesse voor de kerk te hebben, dan weet je tenminste van elkaar wat je over en weer verwachten kunt. Ook al hebben ze geen belangstelling, ze weten dan bij welke kerk ze ingeschreven staan en liefst ook wat daar voor hen te doen is. Je kunt een flyer met de mogelijkheden voor hun leeftijdsgroep – de dertigers – achterlaten. En een Kerkkrant of het adres van de website van de gemeente.

Anderzijds is het zinvol voor de kerk om te weten met wat voor jonge mensen men te maken heeft.

Ook iemand die niet van plan is kerkelijk actief te worden, heeft soms een duidelijke reden om – voorlopig – wel ingeschreven te blijven: 'Mijn moeder vindt dat een prettig idee.' Of: 'Ik wil het lijntje naar mijn opvoeding nog in stand houden.'

Hoe pak je het aan?

Wil je jonge mensen echt zelf ontmoeten, dan betekent dat dus aanbellen tot je ze thuis treft. Dat kost tijd en inspanning. Je gaat onaangekondigd want meestal weet je nog geen telefoonnummer of e-mailadres om een afspraak te maken. Elk direct contact, al is het maar even aan de deur, is in deze fase beter dan een brief of telefoontje. Je kunt altijd vragen: 'Mag ik even binnen komen?' Het is wel handig om voordat je weer weggaat te vragen of je hun telefoonnummer of e-mailadres mag hebben. Spreek af of je het wel of niet aan anderen mag doorgeven.

Predikant of bezoeker?

Als predikant speciaal voor mensen tot een jaar of veertig bracht ik die kennismakingsbezoeken zelf. Mogelijke voordelen: als dominee word je misschien eerder binnen gelaten, je hoeft later niet via anderen te horen om wie het gaat, je hebt zelf de sfeer van het huis of de flat in je op kunnen nemen. Bovendien is er kans dat je ook een mogelijke partner ontmoet die niet bij de kerk hoort. Natuurlijk kan ook een ander de eerste contacten leggen met jonge nieuw-ingekeomenen: liefst iemand van de leeftijd van de doelgroep die goed weet wat er te doen is in de gemeente voor mensen tot een jaar of veertig. Uiteraard iemand die gemakkelijk contact maakt en ruimdenkend is. Bovendien moet je 's avonds tijd hebben. Overdag tref je jonge mensen meestal niet thuis. Soms helpt een rondje onder etenstijd om contact te leggen en een afspraak te maken.

Ervaring uit de praktijk

'Dag, ik ben ..., predikant / jongerenbezoeker hier in de wijk. Ik ben op zoek naar Dorien Kramer. Ben ik aan het goede adres?'

'Ja, dat ben ik. Wat is er?'

'We hebben gehoord dat je hier bent komen wonen. Je bent nu hier bij de kerk ingeschreven.'

'Hoezo? Hoe weet de kerk dat ik hier woon? Ik heb er helemaal niet om gevraagd om hier bij een kerk ingeschreven te staan...!'

'Ik kom juist langs om uit te leggen hoe dat zit. Maar mag ik even binnen komen? Dat praat wat gemakkelijker dan aan de deur...'

Een andere reactie: 'Ik ga nooit naar de kerk!' Dan reageer ik met: 'Daar kom ik niet voor, ik wil graag even kennis met je maken, dan hoor ik ook of je wel of niet iets met de kerk hebt. Mag ik even binnen komen?'

Zo leg ik aan de deur of bij de intercom van een flatgebouw (lastig, ik wacht dan graag tot de hal leeg is) mijn eerste contact met jonge mensen. Meestal zit ik vijf minuten later binnen aan de koffie of thee. Ik leg iets uit over het landelijke administratiesysteem en vraag of het klopt dat iemand dooplid is. Daarna kan het gesprek verschillende kanten opgaan.

Dorien is vroeger wel met de kerk en met geloof opgevoed, maar heeft er al jaren niets mee gedaan: 'Ik kan net zo goed uitschrijven.' Maar dat kan altijd nog. Ze besluit het nog even op z'n beloop laten.' Ik mag best nog eens langs komen.

Peter weet niet dat hij ooit gedoopt is. 'Ze hebben me misschien laten dopen omdat mijn oma dat wilde, die is nogal gelovig.' Hij wil uitgeschreven worden. Ik leg uit hoe dat kan, verwijs hem naar het kerkelijk bureau en wens hem een fijne tijd in zijn nieuwe woonplaats. Na een kwartier sta ik weer buiten.

Soms kom ik iemand als Erik tegen. Hij is beslist niet van plan om naar de kerk te gaan. Maar hij wil wel eens langs komen bij een gespreksgroep van leeftijdsgenoten: 'Eens kijken wat die anderen vinden van God en geloof...'

Grote kans dat dat niet bij één keer blijft, is mijn ervaring. Wie weet komt zijn vriendin die 'niet van de kerk' is ook een keer mee. En Dorien? Die schrijft over een paar jaar uit of verschijnt ineens op een zomerborrel voor jongeren. Alles is mogelijk.

Gesprekken met inhoud

Waar doe je het voor? Om jongeren te laten merken dat de kerk belangstelling voor hen heeft zonder hen iets op te willen dringen. Het is belangeloze aandacht, omdat ze nu eenmaal ingeschreven staan... Er wordt naar hen geluisterd en tot je verrassing gaan de gesprekken niet alleen over koetjes of kalfjes, maar dikwijls ook over bijbel, geloof, de opvoeding van vroeger. Je hoort verhalen over de kerk waar ze opgroeiden of over de afscheidsdienst bij de begrafenis van opa. Je vraagt: 'Hoe heb je dat ervaren?' en voor je het weet heb je samen een goed gesprek.

Resultaat?

Het belangrijkste resultaat is dat dertigers ervaren dat er echte belangstelling voor hen is vanuit de kerk. Velen zeggen bij het uit elkaar gaan dat ze het bezoek en de moeite om langs te komen op prijs hebben gesteld. Ook als ze verder geen interesse in de kerk hebben. Een ander resultaat kan zijn dat sommigen gaan meedoen bij de een of andere activiteit. Soms komt dat pas jaren later. Je investeert in de gehele leeftijdsgroep, maar je weet nooit van tevoren wie zich bij iets van de kerk zal laten betrekken. Het eerste contact is van het allergrootste belang. Blijf fietsen tot je ze thuis treft, want je hebt als kerk ook aan deze generatie veel te bieden. En omgekeerd!

Reacties

Angela:

Ik ben mijn hele leven lid geweest van de kerk, maar ik deed er niks mee. Op een avond stond de dominee ineens voor de deur. Omdat ik altijd de Kerkkrant las, kende ik haar naam. Ze kwam zich voorstellen en was heel benieuwd naar mij en mijn gezin. Het verraste mij, want ik had na de basisschool nooit meer iemand gesproken van de kerk. De oprechte interesse en het meedenken verrasten mij nog het meest. Dat had ik gewoon nooit verwacht. Inmiddels heb ik verschillende bijeenkomsten bijgewoond over kinderen en geloven en ik ben zelfs de uitdaging aangegaan de hele bijbel in een jaar tijd te lezen. Dat had ik een paar jaar geleden niet gedacht!

Corrie:

Als de predikant niet zo snel bij ons op de stoep had gestaan, had ik wellicht nog een paar jaar op de zondagen heen en weer gependeld naar de kerk waar we vandaan kwamen. En het is zeker dat mijn man dan ook minder betrokken was geweest dan nu het geval is, niet alleen in dingen doen voor de kerk maar ook inhoudelijk met het geloof. Dat eerste bezoek is essentieel. Ik weet nog hoe ik hoorde van mijn man dat de dominee langs was geweest voor mij. En dat hij gezellig had gekletst met haar. Pas bij de derde keer troffen we elkaar. Dat is een betrokkenheid die ik niet had verwacht. Het is ook heel belangrijk dat je bij het eerste kennismakingsbezoek heel concreet hoort wat de kerk te bieden heeft. Dat er een cursus opvoeden met geloof was, was precies wat wij nodig hadden.

A2. Aandacht rond belangrijke gebeurtenissen

Motivatie

Aandacht op kernmomenten in het leven is voor jonge mensen heel belangrijk. Ze zijn gaan samenwonen of zijn verhuisd: een goede aanleiding om met een bloemetje langs te gaan. Als ze gaan trouwen krijgt de vraag of ze iets met geloof willen in het verdere leven nieuwe betekenis. Na de geboorte van een kind vragen ze zich af wat ze het willen meegeven. Bij verdriet zoeken ze steun. In zulke belangrijke fasen van het leven staan jonge mensen dikwijls open voor gesprekken over de betekenis van geloof, over de betekenis van Gods zegen en oude rituelen.

Tijd en aandacht geven rond scharniermomenten in het leven van gemeenteleden is de kern van pastoraat. Dat geldt ook voor jonge mensen die zelf geen initiatieven nemen voor contact met de kerk. Ze zullen misschien wel om aandacht vragen als ze de predikant of bezoeker kennen. Dan vertellen ze bij een toevallige ontmoeting in de supermarkt dat ze zwanger zijn of gaan trouwen. Of dat hun moeder in het ziekenhuis ligt.

Aandacht van wie?

Als het om pastorale aandacht gaat rond geboorte, huwelijk of verdriet, is de predikant de aangewezen persoon om bij mensen langs te gaan. Maar ook leden van een jongerenbezoekteam (zie hoofdstuk A3) kunnen hier een belangrijke rol hebben. Meeleven rond belangrijke gebeurtenissen is het eerste wat zij kunnen doen, zodat niet alles op de predikant neerkomt. Een goed samenspel, wanneer gaat de een, wanneer gaat de ander, is wel vereist.

Rond de geboorte

Je hoort van een bepaald stel dat er een kindje op komst is. Het is handig om zwangerschappen te noteren met daarbij wanneer de geboorte verwacht wordt. In de loop van de zwangerschap kun je eens informeren hoe het gaat. Deze belangstelling wordt op prijs gesteld en je krijgt vast bericht als de baby er is. Daarna kun je bellen om te horen of alles goed is gegaan, om te feliciteren en een afspraak te maken voor een kraambezoek. Aan het eind van dat bezoek vraag je of de ouders willen laten dopen. Zo ja, dan worden er nog één of twee afspraken gemaakt, wellicht met andere ouderparen samen. Hebben ze geen idee wat dopen tegenwoordig kan betekenen, maak dan een aparte afspraak voor een gesprek daarover.